HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șaptea)

9 iunie 2011 *

În cauza C-361/10,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Conseil d'État (Belgia), prin decizia din 9 iulie 2010, primită de Curte la 19 iulie 2010, în procedura

Intercommunale Intermosane SCRL,

Fédération de l'industrie et du gaz

împotriva

État belge,

CURTEA (Camera a șaptea),

compusă din domnul D. Šváby, președinte de cameră, doamna R. Silva de Lapuerta (raportor) și domnul G. Arestis, judecători,

* Limba de procedură: franceza.

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru Intercommunale Intermosane SCRL, de J. Bourtembourg, avocat;

— pentru guvernul belgian, de domnii J.-C. Halleux și T. Materne, în calitate de agenți;

— pentru Republica Austria, de doamna C. Pesendorfer, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de doamna M. Patakia și de domnul G. Zavvos, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 1 și 8 din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale (JO L 204, p. 37, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 207), astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998 (JO L 217, p. 18, Ediție specială, 13/vol. 23, p. 282, denumită în continuare „Directiva 98/34").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Intercommunale Intermosane SCRL și Fédération de l'industrie et du gaz, asociație fără scop lucrativ, pe de o parte, și statul belgian, pe de altă parte, cu privire la o reglementare referitoare la cerințele minime de securitate pentru anumite instalații electrice vechi la locurile de muncă.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Articolul 1 din Directiva 98/34 prevede:

„În sensul prezentei directive, termenii utilizați au următoarele înțelesuri:

(1) «produs», orice produs fabricat industrial și orice produs agricol, inclusiv produsele de pescărie;

[…]

(3) «specificație tehnică», o specificație inclusă într-un document care stabilește caracteristicile unui produs, cum ar fi nivelele de calitate, performanță, securitate sau dimensiunile, inclusiv cerințele care se aplică produsului cu privire la numele sub care acesta este comercializat, terminologia, simbolurile, încercările și metodele de încercare, ambalarea, marcarea sau etichetarea și procedurile pentru evaluarea conformității.

[…]

(4) «alte cerințe», o cerință alta decât specificațiile tehnice, impusă unui produs în scopul protejării, în special a consumatorilor sau a mediului, și care afectează ciclul de viață al produsului după punerea sa pe piață, cum ar fi condițiile de

utilizare, reciclare, reutilizare sau de îndepărtare a acestuia, atunci când aceste condiții pot influența semnificativ compoziția sau natura produsului ori comercializarea acestuia;

[…]

(11) «reglementare tehnică», specificațiile tehnice sau alte cerințe sau norme cu privire la servicii, inclusiv dispozițiile administrative relevante, a căror respectare este obligatorie, *de iure* sau *de facto*, în cazul comercializării, prestării unui serviciu, stabilirii unui prestator de servicii sau utilizării într-un stat membru sau într-o parte semnificativă a acestuia, precum și actele cu putere de lege sau actele administrative ale statelor membre, cu excepția celor menționate la articolul 10, care interzic fabricarea, importul, comercializarea sau utilizarea unui produs sau care interzic prestarea sau utilizarea unui serviciu sau stabilirea în calitate de prestator de servicii.

[…]

[…]

Prezenta directivă nu se aplică acelor măsuri pe care statele membre le consideră necesare, în conformitate cu tratatul, pentru protecția persoanelor, în special a lucrătorilor, în cazul utilizării produselor, cu condiția ca aceste măsuri să nu afecteze produsele."

4 Articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din Directiva 98/34 are următorul cuprins:

„În conformitate cu articolul 10, Comisiei îi este comunicat, de îndată, de către statele membre, orice proiect de reglementare tehnică, cu excepția situației în care acesta

transpune integral textul unui standard internațional sau european, caz în care este suficientă informația referitoare la standardul în cauză; de asemenea, acestea înaintează Comisiei o expunere a motivelor care fac necesară elaborarea unei astfel de reglementări, în cazul în care acest lucru nu a fost clarificat suficient în proiectul de reglementare tehnică."

Reglementarea națională

5 Articolele 8-13 din Decretul regal din 2 iunie 2008 privind cerințele minime de securitate pentru anumite instalații electrice vechi la locurile de muncă (Arrêté royal du 2 juin 2008 concernant les prescriptions minimales de sécurité de certaines anciennes installations électriques sur les lieux de travail, *Moniteur belge* din 19 iunie 2008, p. 31631, denumit în continuare „decretul regal") prevăd:

„*Art. 8.*

Instalația electrică se realizează astfel încât lucrătorii să fie protejați împotriva riscurilor generate de contactul direct și de contactul indirect, împotriva efectelor supratensiunilor generate în special de defectele de izolație, de manevre și de influențele atmosferice, împotriva arsurilor și a altor riscuri pentru sănătate, precum și împotriva riscurilor neelectrice generate de utilizarea electricității.

În cazul în care nu pare posibil să se elimine riscurile menționate anterior prin măsuri luate în faza de proiectare sau prin măsuri de protecție colectivă, accesul la aceste instalații trebuie rezervat în exclusivitate lucrătorilor a căror competență este caracterizată prin codurile BA4 sau BA5, astfel cum este prevăzut la articolul 47 din [regulamentul general privind instalațiile electrice].

Art. 9.

Instalația electrică se realizează astfel încât:

1° să se evite arcurile și temperaturile de suprafață periculoase;

2° să se evite supraîncălzirea, incendiul și explozia.

Art. 10.

§ 1. Fiecare circuit este protejat de cel puțin un dispozitiv de protecție, care întrerupe un curent de suprasarcină înainte de a se putea produce o încălzire susceptibilă să afecteze izolația, conexiunile, conductorii sau mediul.

Fiecare circuit este protejat de un dispozitiv de protecție care întrerupe un curent de scurtcircuit, înainte de a se produce efecte periculoase.

§ 2. Prin derogare de la dispozițiile § 1, este permis ca anumite circuite să nu fie protejate împotriva supraîncărcării, dacă sunt respectate condițiile și modalitățile prevăzute la articolele 119, 123 și 126 din [regulamentul general privind instalațiile electrice].

Art. 11.

§ 1. În vederea executării de lucrări fără tensiune, întreruperea instalației electrice sau a circuitelor electrice individuale trebuie să se poată efectua într-un mod sigur și fiabil.

§ 2. Comanda funcțională se face într-un mod sigur și fiabil.

§ 3. Efectele de căderi de tensiune sau dispariția tensiunii și reapariția acesteia nu compromit securitatea lucrătorilor.

Art. 12.

Instalația electrică se realizează cu echipamente electrice construite astfel încât să nu pună în pericol securitatea persoanelor, în caz de instalare și de întreținere corectă și de utilizare potrivit destinației acestora.

Dacă este cazul, echipamentele corespund dispozițiilor decretelor care transpun directivele comunitare aplicabile în domeniu.

Art. 13.

Echipamentele electrice utilizate sunt, fie prin construcția lor, fie printr-o protecție suplimentară, adaptate influențelor externe și condițiilor de utilizare existente sau previzibile în mod rezonabil."

Acțiunea principală și întrebările preliminare

6 Reclamantele din acțiunea principală au solicitat, prin intermediul unei cereri introductive formulate la 18 august 2008 în fața instanței de trimitere, anularea decretului regal.

7 În susținerea cererii lor, reclamantele din acțiunea principală invocă în special o încălcare a Directivei 98/34 pentru motivul că decretul regal conține reglementări tehnice al căror proiect ar fi trebuit, potrivit articolului 8 din această directivă, să fie comunicat Comisiei.

8 În acest context Conseil d'État a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Standarde naționale, cum sunt articolele 8-13 din [decretul regal], care prevăd cerințe referitoare la realizarea de instalații electrice, la construcția de echipamente electrice și la protecțiile aferente acestor echipamente pentru a garanta protecția lucrătorilor constituie reglementări tehnice în sensul articolului 1

alineatul (11) din Directiva [98/34] ale căror proiecte trebuie să facă obiectul unei notificări potrivit articolului 8 alineatul (1) primul paragraf din aceeași directivă?

2) Standarde naționale cum sunt articolele 8-13 din [decretul regal] sunt măsuri în sensul articolului 1 ultima teză din Directiva [98/34] pe care statele membre le consideră necesare pentru protecția persoanelor, în special a lucrătorilor, în cazul utilizării de produse și care nu afectează produsele?"

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

9 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că dispoziții naționale precum cele în cauză în acțiunea principală constituie reglementări tehnice, în sensul acestei dispoziții, ale căror proiecte trebuie să facă obiectul comunicării prevăzute la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din această directivă.

10 Potrivit unei jurisprudențe constante, Directiva 98/34 urmărește, printr-un control preventiv, protejarea liberei circulații a mărfurilor, care este unul dintre fundamentele Uniunii Europene, iar acest control este util în măsura în care reglementările tehnice care intră în domeniul de aplicare al acestei directive pot constitui obstacole în calea schimburilor de mărfuri dintre statele membre, aceste obstacole neputând fi admise

decât dacă sunt necesare pentru îndeplinirea unor cerințe imperative care urmăresc un scop de interes general (a se vedea Hotărârea din 30 aprilie 1996, CIA Security International, C-194/94, Rec., p. I-2201, punctele 40 și 48, precum și Hotărârea din 8 septembrie 2005, Lidl Italia, C-303/04, Rec., p. I-7865, punctul 22).

11 În acest context, trebuie amintit că, potrivit jurisprudenței, reiese din cuprinsul articolului 1 alineatul (11) din Directiva 98/34 că noțiunea „reglementare tehnică" se împarte în trei categorii, și anume, în primul rând, „specificația tehnică" în sensul articolului 1 alineatul (3) din această directivă, în al doilea rând, „alte cerințe", astfel cum sunt definite la articolul 1 alineatul (4) din respectiva directivă, și, în al treilea rând, interzicerea fabricării, importului, comercializării sau utilizării unui produs prevăzută la articolul 1 alineatul (11) din aceeași directivă (a se vedea Hotărârea din 21 aprilie 2005, Lindberg, C-267/03, Rec., p. I-3247, punctul 54, și Hotărârea din 8 noiembrie 2007, Schwibbert, C-20/05, Rep., p. I-9447, punctul 34).

12 Presupunând că instalațiile electrice în cauză în acțiunea principală ar putea fi calificate drept „produs", în sensul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 98/34, este necesar să se examineze dacă dispozițiile naționale în cauză în acțiunea principală se încadrează în una dintre cele trei categorii.

13 În această privință, este suficient, în primul rând, să se arate încă de la început că aceste dispoziții nu se încadrează în a treia categorie de reglementări tehnice menționată la articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34, întrucât acestea nu vizează o interzicere a fabricării, importului, comercializării sau utilizării unui produs în sensul acestei dispoziții.

14 În al doilea rând, este necesar să se verifice dacă dispozițiile naționale în cauză în acțiunea principală se încadrează în prima categorie de reglementări tehnice menționată la articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34, respectiv în noțiunea „specificație tehnică".

15 Din jurisprudență reiese că această noțiune, care este definită la articolul 1 alineatul (3), menționat anterior, presupune că măsura națională se referă în mod necesar la produs sau la ambalajul acestuia ca atare și stabilește, prin urmare, una dintre caracteristicile impuse unui produs (a se vedea Hotărârea Schwibbert, citată anterior, punctul 35 și jurisprudența citată).

16 În ceea ce privește dispozițiile naționale în cauză în acțiunea principală, este necesar să se arate că cerințele minime privind realizarea anumitor instalații electrice prevăzute de aceste dispoziții urmăresc să asigure securitatea instalațiilor în cauză cu scopul de a-i proteja pe lucrătorii care le utilizează.

17 Or, trebuie să se constate că aceste cerințe minime includ obligații și obiective generale în materie de securitate și de protecție, fără a face referire în mod necesar la produsul în cauză sau la ambalajul acestuia ca atare și, prin urmare, fără a stabili caracteristicile produsului respectiv.

18 În consecință, dispozițiile naționale în cauză în acțiunea principală nu cuprind specificații tehnice în sensul Directivei 98/34.

19 În al treilea rând, trebuie să se verifice dacă aceste dispoziții se încadrează în a doua categorie de reglementări tehnice menționată la articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34, respectiv în noțiunea „alte cerințe".

20 Potrivit jurisprudenței, pentru a putea fi calificate drept „alt[e] cerinț[e]" în sensul articolului 1 alineatul (4) din Directiva 98/34, cerințele minime prevăzute de dispozițiile menționate trebuie să constituie „condiții" care pot influența semnificativ compoziția, natura produsului în cauză sau comercializarea acestuia (a se vedea în acest sens Hotărârea Lindberg, citată anterior, punctul 72).

21 Or, având în vedere caracterul general al cerințelor respective, acestea nu pot constitui astfel de condiții și, prin urmare, nici nu pot fi calificate drept „alte cerințe" în sensul articolului 1 alineatul (4), menționat anterior.

22 Având în vedere considerațiile prezentate anterior, trebuie să se răspundă la prima întrebare că articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34 trebuie interpretat în sensul că dispoziții naționale precum cele în cauză în acțiunea principală nu constituie reglementări tehnice, în sensul acestei dispoziții, ale căror proiecte trebuie să facă obiectul comunicării prevăzute la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din această directivă.

Cu privire la a doua întrebare

23 Având în vedere răspunsul dat la prima întrebare, nu este necesar să se răspundă la a doua întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

24 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șaptea) declară:

Articolul 1 alineatul (11) din Directiva 98/34/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 iunie 1998 referitoare la procedura de furnizare de informații în domeniul standardelor, reglementărilor tehnice și al normelor privind serviciile societății informaționale, astfel cum a fost modificată prin Directiva 98/48/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iulie 1998, trebuie interpretat în sensul că dispoziții naționale precum cele în cauză în acțiunea principală nu constituie reglementări tehnice, în sensul acestei dispoziții, ale căror proiecte trebuie să facă obiectul comunicării prevăzute la articolul 8 alineatul (1) primul paragraf din această directivă.

Semnături